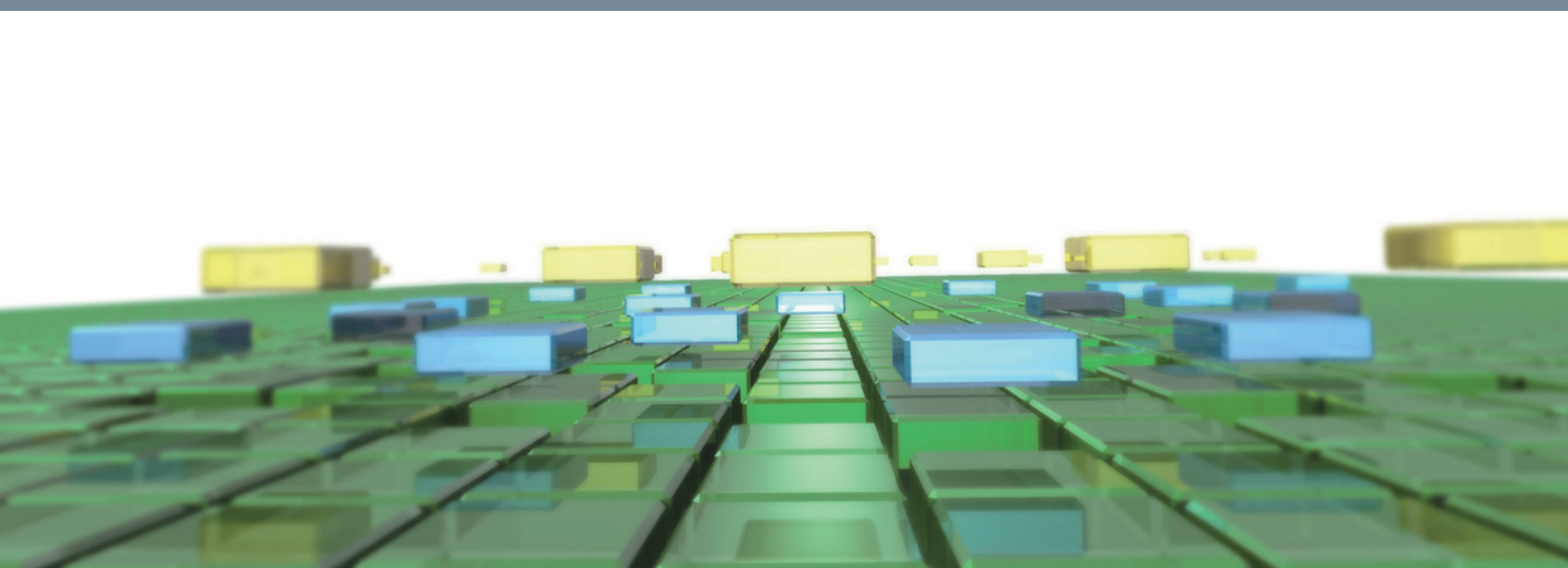

ANTWOORDNOTA VOOROVERLEGREACTIES
INPASSINGSPLAN WINDPARK DE DRENTSE MONDEN -
OOSTERMOER

ANTWOORDNOTA VOOROVERLEGREACTIES INPASSINGSPLAN WINDPARK DE DRENTSE MONDEN - OOSTERMOER

Rapportnummer: 212x01173

Datum: 19 februari 2016

Opdrachtgever: Ministerie van EZ
Projectteam BRO: Wanda Blommensteijn, Eveline Kramer

Trefwoorden: --

Bron foto kaft: BRO, abstract

Beknopte inhoud: --

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. ANTWOORDNOTA VOOROVERLEGREACTIES INPASSINGSPLAN WINDPARK DE DRENTSE MONDEN - OOSTERMOER	2

1. ANTWOORDNOTA VOOROVERLEGREACTIES INPASSINGSPLAN WINDPARK DE DRENTSE MONDEN - OOSTERMOER

Het concept-ontwerp inpassingsplan is op 11 september 2015 overeenkomstig artikel 3.1.1. Bro naar de overlegpartners gestuurd. Tegelijkertijd zijn de Provinciale Staten van Drenthe en de gemeenteraden van de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn en Stadskanaal gehoord, zoals bedoeld in artikel 3.28 van de Wet ruimtelijke ordening. De hieronder opgenomen vooroverlegreacties zijn binnengekomen:

1. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
2. Gedeputeerde Staten Drenthe
3. Gedeputeerde Staten Groningen
4. Gemeente Aa en Hunze (Burgemeester en wethouders en gemeenteraad)
5. Gemeente Borger-Odoorn (Burgemeester en wethouders en gemeenteraad)
6. Gemeente Stadskanaal (Burgemeester en wethouders en gemeenteraad)
7. Burgemeester en wethouders gemeente Haren
8. Waterschap Hunze en Aa's
9. RUD Drenthe

NR.	Vooroverlegreactie	Antwoord	Doorwerking inpassingsplan
Vooroverlegreactie 1			
a.	De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) ziet graag (een verwijzing naar) de voetnoot in de SvWOL over de (advies)afstand van tenminste 1800-2000 meter tussen windturbines en de grenzen van beschermde gezichten, toegevoegd worden aan de paragrafen die betrekking hebben op cultuurhistorie.	In het ontwerp inpassingsplan is de algemene adviesafstand van de RCE die in de SvWOL wordt genoemd, in een voetnoot toegevoegd aan de paragrafen die betrekking hebben op cultuurhistorie.	Ja, de voetnoot is toegevoegd aan de paragrafen archeologie (6.6), historisch cultuurlandschap (6.7), gebouwe en archeologische monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten.
Vooroverlegreactie 2			
a.	De beraadslagingen van Provinciale Staten van Drenthe zijn weergegeven in het videoverslag en de woordelijke weergave hiervan.	Het videoverslag en de woordelijke weergave hiervan is ter kennisgeving aangenomen. In de vooroverlegreactie zijn de besproken punten opgenomen. Voor een reactie wordt verwezen naar onderstaande punten b t/m z.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	Gedeputeerde Staten van Drenthe constateert dat het inpassingsplan nog onvoldoende tegemoet komt aan de belangen van de provincie en haar inwoners. Deze belangen zijn onder andere verwoord in de brief van 15 januari 2015, welke in deze vooroverlegreactie verder uitgewerkt worden (zie c t/m z). Naar aanleiding van deze belangen, verzoekt Gedeputeerde Staten van Drenthe om voortbouwend op VKA 3 aanvullende vari-	Het Rijk heeft de belangen zoals verwoord in de brief van 3 februari 2015 meegewogen in de afweging, welke geleid heeft tot het vastgestelde VKA. Deze afweging is zorgvuldig gemaakt en daarbij is zoveel mogelijk tegemoet gekomen aan alle betrokken belangen. Na vaststelling van het VKA is een aanvullende analyse gemaakt in het MER om te bezien of een ander turbinetype (5 tot 8 MW in plaats van 2 tot 4 MW) tot andere inzichten dan wel keuzes zou leiden. Uit deze analyse is gebleken dat dit niet het	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	anten in het MER te onderzoeken die meer recht doen aan de belangen van omwonenden, met name voor wat betreft het belang van toepassing van de laatste stand der techniek. Tevens verzoekt Gedeputeerde Staten om, vanuit de bestuurlijke plicht tot zorgvuldigheid, het uiteindelijke inpassingsbesluit te baseren op een volwaardige beoordeling van deze varianten.	geval is. Hiervoor verwijzen wij korthedshalve naar paragraaf 17.4 van het MER, zoals bijgevoegd bij het voorontwerp inpassingsplan. In het kader van het MER zoals dat thans voorligt, is een grondig en zorgvuldig proces doorlopen. Het aanpassen dan wel aanvullen van het MER met meerdere varianten is in deze fase dan ook niet meer aan de orde. De Commissie voor de m.e.r. heeft op 18 november 2015 geoordeeld dat het MER de essentiële informatie bevat voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluiten over de realisatie van het windpark.	
c	Gedeputeerde Staten constateert dat in het voorontwerp inpassingsplan het niet plaatsen van windturbines aan weerszijden van dorpslinten en het thema 'insluiting' niet terugkomt en stelt voor om het criterium 'insluiting' toe te voegen aan het MER. Daarnaast constateert Gedeputeerde Staten met betrekking tot de dubbele lijnopstelling bij Drouwenermond dat in het voorontwerp inpassingsplan nog steeds vijf turbines geprojecteerd staan zoals in het eerdere VKA3. Gedeputeerde Staten is van mening dat onvoldoende is onderzocht hoe het aantal turbines teruggebracht kan worden.	In het kader van de besluitvorming over het VKA voor het inpassingsplan zijn binnen de wettelijke kaders alle betrokken belangen meegewogen. De uitkomst is voorliggend VKA. Daarbij zijn diverse mogelijkheden onderzocht. Eventuele verschuiving van deze lijn van windmolens naar elders binnen het plangebied van het windpark zou mogelijk zijn maar dan moeten elders in het plangebied meer windmolens geplaatst worden en dat leidt dan bijvoorbeeld tot een lijn van windmolens in de kamer tussen 1^e en 2^e Exloërmond. In de belangenafweging is gekozen voor voorliggend VKA. In het MER zijn de criteria zichtbaarheid, visuele rust en horizonbeslag gebruikt voor het beschrijven van de visuele effecten van het park. De Commissie voor de milieueffectrapportage onder-	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		schrijft de stelling uit het MER (zie Hoofdrapport MER blz. 150) dat een extra criterium 'insluiting' bovenop de hierboven genoemde criteria niets toevoegt aan de wijze waarop de visuele hinder is beoordeeld. Op grond van de gehanteerde criteria laat het MER zien welke alternatieven meer of minder negatief scoren (zie bijvoorbeeld paragraaf 9.3.2 en tabellen 9.3 en 15.1 van het hoofdrapport MER).	
d	Gedeputeerde Staten is van mening dat niet voldoende onderzoek is gedaan naar de opties om de doelstelling van 150 MW met minder turbines uit een hogere windklasse te realiseren en is van mening dat de voorwaarde afgedaan wordt met een bedrijfseconomisch bezwaar van de initiatiefnemer. Gedeputeerde Staten wil met klem vragen om, uitgaande van VKA3, één of meerdere varianten te ontwikkelen op basis van zwaardere turbines en deze volwaardig te beoordelen op alle mogelijke milieueffecten.	De afgelopen jaren is er met name voor de toepassing van windenergie in landinwaarts gelegen gebieden waar wat minder wind is dan aan de kust veel innovatie geweest in windturbintechologie. Deze innovatie houdt in dat de beschikbare wind energetisch en financieel steeds efficiënter wordt omgezet in elektriciteit. De innovatie heeft met name plaatsgevonden bij turbines met een generatorvermogen van circa 3 MW. Voor een optimale energieopbrengst, en met het oog op energieproductie met een zo laag mogelijke kostprijs per MWh, is het belangrijk om windturbines te kiezen die passen bij het windaanbod in dit gebied. Dat betekent voor het gebied De Drentse Monden – Oostermoer: grote rotoren op hoge ashoogte, met een relatief kleine generator. Dit sluit ook aan bij de tendens die zichtbaar is als het gaat om innovatie van windturbines, waarbij steeds meer energie uit de beschikbare wind gehaald wordt. Dit wordt bereikt door een steeds lager aantal MW opgesteld vermogen per vierkante meter rotoroppervlak.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		Dit betekent dat bij gelijkblijvend generatorvermogen (MW) de rotoren steeds groter worden en dat vergeleken met een aantal jaar geleden turbines met een zelfde rotoroppervlak lichtere generatoren (minder MW) krijgen. Tevens is de trend om steeds hoger te bouwen teneinde hogere windsnelheden te benutten. Op advies van de commissie voor de m.e.r. is het MER door de initiatiefnemers aangevuld ten aanzien van de onderbouwing van de techniekeuze. Deze aanvulling is toegevoegd bij de stukken die ter inzage worden gelegd. Vanuit de initiatiefnemers is aangegeven dat turbines in de 3 MW-klasse behalve energetisch ook financieel het beste rendement hebben, en dat bijvoorbeeld zware 5 MW turbines niet economisch haalbaar zijn omdat deze aanzienlijk duurder zijn maar in totaal als windpark minder energie zullen leveren en dus minder inkomsten met zich meebrengen. De huidige SDE+ is ook gebaseerd op het toepassen van voor een gebied geschikte turbines door in de voorwaarden hierop te sturen (stimuleren van groot aantal vollasturen en lage vergoeding per kWh). De meerkosten van de zwaardere generator worden dan niet terugverdiend. Een alternatief met bijvoorbeeld 5 MW-ers is daardoor geen realistisch/haalbaar alternatief. Praktisch bezwaar tot slot is dat er geen turbines op de markt zijn in deze MW-klasse voor landgebruik en dat die waarschijnlijk voor deze windcondities	

		vooral nog ook niet op de markt komen. Hieraan kan nog toegevoegd worden dat beschikbare turbines met meer vermogen dezelfde afmetingen hebben als de nu onderzochte turbines. De milieueffecten per turbine zullen daarom overeenkomstig zijn. Omdat in een aantal trechteringsstappen aanzienlijk is teruggegaan in aantal windturbines en daarbij de windturbines die een relatief hoge milieubelasting veroorzaken zijn vervallen of verschoven (bijvoorbeeld windturbines relatief dicht bij bewoning), is er vanuit milieuoogpunt geen aanleiding opstellingen te beschouwen van minder dan 50 windturbineposities. In het ontwerp inpassingsplan wordt niet de techniek en de turbinekeuze vastgelegd. Voor het definitief worden van het inpassingsplan zal er door het ministerie van Economische Zaken en provincie Drenthe nog overleg plaatsvinden met de initiatiefnemers over de turbinekeuze waarbij ook aan de orde is of dit op de uiteindelijke plaatsing van invloed is.	
e	Gedeputeerde Staten dringt er sterk op aan dat initiatiefnemers invulling geven aan het in balans brengen van de lusten en de lasten in het gebied.	Op dit punt wordt nader in gegaan bij onderstaande punten g t/m i.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
f	Gedeputeerde Staten doet een beroep op de inzet en blijvende betrokkenheid van het Rijk voor de economische ontwikkeling in gezamenlijkheid met de provincie	Het ministerie van Economische Zaken is bereid om in het kader van de realisatie van het windpark De Drentse Monden - Oostermoer (WP DDMOM) gezamenlijk met de provincie Drenthe en	

	en initiatiefnemers, nadat de besluitvorming en realisatie van het windpark zijn afgerond.	de initiatiefnemers te kijken naar mogelijkheden voor een gebiedsversterkend pakket. De provincie Drenthe heeft aangegeven hierin het voortouw te nemen. In een ander kader ondersteunt het ministerie van Economische Zaken de economische ontwikkeling van de regio. In samenwerking met Drentse bedrijven en lokale overheden is onder meer een economisch actieplan in ontwikkeling. De commissie onder leiding van Sjoerd Vollebregt komt halverwege 2016 met voorstellen over onder andere het aantrekken van internationale bedrijven naar de regio, het verminderen van de regeldruk en de aansluiting van de bedrijven op het onderwijs en kennisinstellingen.	
g.	Gedeputeerde Staten heeft in het voorontwerp geen verwijzingen aangetroffen over een gezamenlijke regeling voor omwonenden. Vanuit de inmiddels gestarte verkenning in het zoekgebied worden naar onze verwachting aanbevelingen aangereikt die Gedeputeerde Staten voor zover relevant voor de ruimtelijke inpassing terug wil zien in een volgende versie van het inpassingsplan.	De thema's participatie en profijt worden de komende maanden uitgewerkt en ingevuld mede op basis van de uitkomst van de verkenning. Gezamenlijk met de provincie Drenthe en de initiatiefnemers wordt gewerkt aan een gebiedsversterkende aanpak. De provincie Drenthe heeft aangegeven hierin het voortouw te nemen. De initiatiefnemers zullen handelen conform de gezamenlijke gedragscode Windenergie op land van NWEA en natuur- en milieuorganisaties.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

h.	Gedeputeerde Staten mist informatie over een planschaderegeling voor omwonenden in het inpassingsplan.	De toelichting is aangepast in die zin, dat een passage over planschade toegevoegd is.	Aan hoofdstuk 8 economische uitvoerbaarheid is een paragraaf planschade toegevoegd.
i.	Gedeputeerde Staten vraagt om in het vervolgproces in te zetten op technologische innovatie gericht op het realiseren van een state of the art-plan. Gedeputeerde Staten ziet via de weg van (technologische)innovatie kansen om te komen tot een plan dat meer recht doet aan de uitgangspunten en belangen van de provincie. Hierbij wordt gedacht aan: 1. een nieuwe generatie zwaardere turbines; 2. technologie om eventuele hinder voor LOFAR te minimaliseren en/of te monitoren; 3. toepassing van state of the art-obstakelverlichting, waarbij wordt voortgebouwd op inzichten uit de bij windpark Alexia te Zeewolde uitgevoerde onderzoeken. Gedeputeerde Staten vraagt om voortbouwend op VKA3 in te zetten op het toepassen van de laatste stand der techniek en daarmee te komen tot ontwerpen die meer recht doen aan de belangen van omwonenden.	Het inpassingsplan is dusdanig flexibel opgesteld, dat technologische innovatie zoveel mogelijk gefaciliteerd wordt. Een voorbeeld hiervan is de bandbreedte die opgenomen is ten behoeve van de hoogte van de turbines, alsmede de rotordiameter. 1. Voor een beantwoording van deze reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder d. 2. Het ministerie van Economische Zaken heeft conform de brief van minister Kamp het overleg vervolgd met Astron, initiatiefnemers en de provincie Drenthe om te bekijken of er technologische innovaties of andere mitigerende maatregelen mogelijk zijn om de (eventuele) verstoring van LOFAR zo veel mogelijk te beperken. Pager Power en Agentschap Telecom zijn gevraagd om hierbij hun kennis in te brengen. 3. Uitgangspunt is dat binnen de wettelijke kaders lichtoverlast als gevolg van het windpark zoveel als mogelijk dient te worden voorkomen. In de recent uitgevoerde pilot bij windpark Alexia te Zeewolde is onderzocht of altijd brandende lampen positief uitwerken t.o.v. knipperende lampen en ook is nagegaan of het dimmen van de lichtsterkte bij goede	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		zichtomstandigheden een positief effect heeft. Bij de bepaling van de obstakelverplichting, zal gehandeld worden conform de adviezen van deze onlangs uitgevoerde pilot bij windpark Alexia te Zeewolde, voorzover deze passen binnen de geldende wettelijke eisen en goedkeuring van de Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T) en de International Civil Aviation Organisation (ICAO).	
j.	Gedeputeerde Staten geeft aan dat er bij Nieuwediep een ruimere afstand tot het bebouwingslint gewenst is en ruimtelijk mogelijk is.	Het inrichtingsprincipe van het windpark gaat uit van lijnopstellingen. Uit afbeelding 17.1 van het MER blijkt dat deze lijnopstelling ter plaatse van Nieuwediep niet verder van het bebouwingslint kan worden afgeschoven omdat aan de westzijde verspreid liggende bebouwing aanwezig is en derhalve dient te worden voldaan aan wettelijke normen voor geluid. Het Rijk heeft dit meegewogen in de brede belangenafweging in het kader van het inpassingsplan en in dat kader aanvaardbaar geacht. Wel wil het Rijk gezamenlijk met de provincie Drenthe en de initiatiefnemers van het windpark onderzoeken of met technologische innovatie of andere mitigerende maatregelen de (eventuele) geluidhinder zoveel als mogelijk kan worden beperkt.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
k.	Gedeputeerde Staten vraagt het MER aan te vullen met een cumulatietoets waarin de varianten ten opzichte van elkaar worden beoordeeld en op basis van deze beoordeling een heroverweging te maken over de in het inpassingsplan op te nemen opstellingsvariant.	Er zijn drie mogelijke varianten van cumulatie denkbaar: 1. Cumulatie met andere windparken De windparken in het zuidelijk deel van het zoekgebied van Drenthe (Emmen, Coevorden) bevinden zich in de fase van planvorming in de vorm van gemeentelijke structuurvisies. Deze plannen zijn nog niet zo vergevorderd dat rekening kan worden	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		gehouden met de (mogelijke) cumulatie in het MER WP DDM-OM. Het project WP N33 in Groningen bevindt zich in de fase van het voorontwerp inpassingsplan. Zoals het er nu naar uitziet komt er een enkele rij van 4 windturbines in het dichtstbijzijnde deel van dit windpark (ter hoogte van Wildervank). Met een opstelling (van meer dan 4 windturbines aldaar) is rekening gehouden in het MER (zie onder meer paragraaf 9.3.2 en figuur 9.12). De meest zuidelijke 4 windturbines van windpark N33 liggen op meer dan 4 km afstand van windpark DDM-OM. 2. Cumulatie van de lijnopstellingen onderling Bij het afwegen van het VKA zijn de effecten van de lijnopstellingen in samenhang beschouwd en aanvaardbaar geacht. 3. Cumulatie van de verschillende milieuthema's De effecten van de milieuthema's kunnen niet bij elkaar opgeteld worden en dat is dan ook niet gedaan in het MER, wel zijn in het MER de milieueffecten telkens in samenhang beschouwd.	
I.	Gedeputeerde Staten wil benadrukken dat het gewenst is om spoedig duidelijkheid te creëren over het juridische vraagstuk met betrekking tot het bevoegd gezag voor het windpark.	Het standpunt van de minister van Economische Zaken over de toepasbaarheid van de RCR voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer is verwoord in de brief van 12 oktober 2015 van de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer. Er	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		is derhalve aan de zijde van het bevoegd gezag geen onduidelijkheid over wie bevoegd gezag is voor het inpassingsplan.	
m.	Het visiedocument van Veenenbos & Bosch kan niet aangemerkt worden als de integrale landschappelijke visie voor windenergie in de Drents-Groningse Veenkoloniën zoals deze geadviseerd is in het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage over de reikwijdte en detailniveau. De visie is eenmaal voorgelegd aan een kleine ambtelijke delegatie en niet aan bestuurders en de visie loopt op verschillende uitgangspunten en conclusies niet synchroon met de Gebiedsvisie wind die een intensief proces heeft doorlopen met betrokken gemeentes en inwoners van het gebied.	Het document 'Landschapsvisie Windenergie De Veenkoloniën' dient te worden gezien als een inhoudelijke landschappelijke verkenning, vervaardigd ten behoeve van het opstellen van het MER, en heeft in dat kader een rol gespeeld bij het beoordelen van verschillende opstellingsmogelijkheden in het plangebied.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
n.	Gedeputeerde Staten van Drenthe vraagt om de afwijkingen ten opzichte van het advies van het College van Rijksadviseurs te benoemen en te motiveren.	Op enkele punten wordt in het inpassingsplan afgeweken van het advies van het College van Rijksadviseurs. Dit is omschreven in het MER in tabel 16.4 en betreft de 'haak' bij Oostermoer, de extra lange schuine lijn ten noorden van de laagvliegrouete en een lege kamer. Bij de (bestuurlijke) keuze van het VKA is het advies van het College van Rijksadviseurs op het aspect landschappelijke inpassing (opstellingsprincipe) meegewogen. Op basis van de bestuurlijke afweging is de "haak" bij Oostermoer opgenomen in het VKA. De landschappelijke effecten van het VKA zijn in het MER beschreven en gevisualiseerd. Op 14 november 2014 is hierbij stilgestaan in een sessie met bestuurders	De toelichting is aangepast met een beschrijving van de punten waar het inpassingsplan afwijkt van het College van Rijksadviseurs.

		van de provincie Drenthe en de betrokken gemeenten. Het advies en de resultaten van het MER zijn door het Rijk meegenomen in de brede belangenafweging in het kader van het inpassingsplan.	
o.	Gedeputeerde Staten van Drenthe vraagt om het oordeel met betrekking tot de aantasting van de openheid in het gebied te motiveren	Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het inpassingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Verwezen wordt naar hoofdstuk 9 van het MER. Openheid is onderdeel van deze beoordeling. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark De Drentse Monden en Oostermoer op het landschap aanvaardbaar worden geacht.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
p.	In het MER zijn de cultuurhistorische waardenkaarten van de gemeenten van belang om cultuurhistorische waardevolle elementen en structuren te identificeren als een passende verdieping op de provinciale kaart.	In het MER is een beschrijving gegeven van het gemeentelijk cultuurhistorisch beleid en waarden (zie hoofdrapport MER, paragraaf 10.1.1)	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
q.	In het MER wordt niet beschreven welke karakteristieken voor de provincie in dit gebied van belang zijn, en de opgave die geldt vanuit de cultuurhistorie.	In het MER is in paragraaf 10.2.2. een beschrijving gegeven van de cultuurhistorische opgaven van de provincie en in paragraaf 10.3.2. een beoordeling. Voor zo ver de cultuurhistorische waarden betrekking hebben op landschappelijke kwaliteiten en waarden is het geïntegreerd in het hoofdstuk landschap (hoofdstuk 9) van het MER.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

r.	Het provinciale archeologische beleid in hoofdstuk 10 van het MER is onjuist.	Het provinciaal beleid is opgenomen in paragraaf 10.1 van het MER.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
s.	De beschrijvingen van de gemeentelijke beleidskaarten zijn deels onjuist en onvolledig. De verwachtingszones voor Borger-Odoorn zijn inhoudelijk niet verdedigbaar. In de gemeente Borger-Odoorn dienen ook de terreinen onderzocht te worden die een lage verwachting hebben.	Omdat de grondslag van de beleidskaart van de gemeente Borger-Odoorn afwijkt van die van de provincie Drenthe en de gemeente Aa en Hunze is door archeologisch onderzoeksbureau Archeopro een vertaling gemaakt om te komen tot één waardenkaart voor het gehele gebied en daarmee tot één aanpak van de effectbeoordeling. Dit is ook toegelicht in het hoofdrapport van het MER, paragraaf 10.3.1. Het Rijk is bevoegd gezag voor het inpassingsplan en heeft afgewogen dat een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden voor gebieden met een lage verwachtingswaarde te ingrijpend wordt geacht. Volstaan kan worden met de algemene meldingsplicht (artikel 53 Monumentenwet).	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
t.	Er is nog geen archeologisch onderzoek naar de leidingtracés en de gebieden met een lage verwachting in Borger-Odoorn uitgevoerd en het archeologisch onderzoek is, in tegenstelling wat in hoofdstuk 17 van het MER wordt gesuggereerd, dan ook nog niet volledig uitgevoerd.	In het inpassingsplan zijn dubbelbestemmingen opgenomen voor de gebieden waar nog geen archeologisch onderzoek is uitgevoerd, om zo de mogelijk aanwezige archeologische waarden in de bodem te beschermen. Voor de aanleg van de kabels of andere werkzaamheden in de grond moet een archeologisch onderzoek uitgevoerd worden.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie. Dit wordt meegenomen in een aanvullende notitie op

		Voor het MER zijn alleen de beoogde turbineposities onderzocht. Dit staat duidelijk in het hoofdstuk Cultuurhistorie en archeologie; de tekst in hoofdstuk 17 is daarmee inderdaad niet correct en dit zal benoemd worden in de aanvullende notitie op het MER. Dit doet echter niets af aan de effectbeoordeling in het MER en de wijze waarop hiermee rekening gehouden is in het inpassingsplan.	het MER.
u.	Om het onderwerp externe veiligheid te kunnen beoordelen, zijn GIS data van de plaatsing van de windturbines in het gebied noodzakelijk. Deze zijn ondanks een ambtelijk verzoek tot op heden door de provincie niet ontvangen	De turbineposities zijn op basis van de verbeelding reeds beschikbaar. De GIS-data van de turbineposities zijn aangeleverd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
v.	De bovengrondse propaantank met een inhoud van 20.000 liter van de inrichting gelegen aan de Zuidelijke Tweederdeweg 20 in Nieuw-Buinen ontbreekt in het MER.	De propaantank aan de Zuidelijke Tweederdeweg 20 in Nieuw-Buinen is onderzocht, maar valt buiten de effectafstand van de windturbines van zowel alternatief A, alternatief B als het voorkeursalternatief. De maximale effectafstanden van de windturbines zijn respectievelijk 336, 331 en 336 meter (Zie ook de bijlage EV " 2015 07 13 Bijlage Externe Veiligheid v03.pdf"). De afstand tot de propaantank van Zuidelijke tweederdeweg 20 is groter dan deze afstanden. (Dit betekent dus dat de tank niet geraakt kan worden door enig onderdeel van een windturbine.) Er is dan ook geen effect waar te nemen op deze propaantank. Hij valt daarmee buiten de identificatieafstand en is dus ook niet beschouwd in de rapportage.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		De positie van de propaantank is beschouwd aan de hand van de locatie van de risicocontour zoals aangegeven via risicokaart.nl. In onderstaande afbeelding zijn de ligging van de tank en de risico-contouren van de windturbines weergegeven.	
w.	Ingestemd wordt met de opmerking in het MER dat rekening gehouden moet worden met mogelijke bodemverontreinigingen in het plaatsingsgebied van de windturbines.	De reactie is voor kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

x.	In het MER is de oude Bodemnota opgenomen, deze moet vervangen worden door de nota "Werk van eigen Bodem 2014-2019" (versie mei 2014).	Deze nota is aan de aanvullende notitie op van het MER toegevoegd. De nieuwe nota doet niets af aan de effectbeoordeling in het MER en de wijze waarop hiermee rekening is gehouden in het inpassingsplan.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
y.	In het kader van het grondverzet in de aanlegfase dient rekening gehouden te worden met specifiek beleid van de gemeenten.	Bij het grondverzet wordt rekening gehouden met het specifieke beleid van de gemeenten.	
z.	Aandachtspunt bij de voorbereiding van de grondwerkzaamheden is het gebruiken van de beschikbare bodeminformatie, zodat eventuele verontreinigingen kunnen worden herkend. Met name de kabel/leidingen tracés doorkruizen gebieden die in het bodeminformatiesysteem van de provincie zijn weergegeven als verdacht van bodemverontreiniging.	De beschikbare bodeminformatie zal betrokken worden bij de voorbereidende grondwerkzaamheden.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	Vooroverlegreactie 3		
a.	Gedeputeerde Staten van Groningen is verrast en verbaasd dat er niet eerder is aangegeven dat het inpassingsplan ook ingrijpt op het grondgebied van de provincie Groningen.	Een klein gedeelte van het kabeltracé wordt gerealiseerd op het grondgebied van de provincie Groningen. Het betreft een kleine ingreep, omdat er geen sprake is van hoogspanning en er daardoor geen effecten op het woon- en leefklimaat zijn. Aangezien er geen sprake is van hoogspanning, is de realisatie in de vigerende bestemmingsplannen niet uitgesloten. Volledigheidshalve is het kabeltracé opgenomen in het inpassingsplan. De mogelijke kabeltracés zijn besproken in de projectgroep waar de gemeente Stadskanaal deel van uitmaakt.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	Gedeputeerde Staten van Groningen geeft aan dat een beschrijving van en toetsing aan het beleid van de provincie Groningen toegevoegd moet worden aan het inpassingsplan. Belangrijkste speerpunten in het beleid van de provincie Groningen t.a.v. windenergie zijn vastgelegd in het Beleidskader Sanering en opschaling, participatie en gebiedsfonds.	In het ontwerp inpassingsplan is het beleid van de provincie Groningen met betrekking tot de kabels die in de provincie Groningen aangelegd worden toegevoegd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
c.	Gedeputeerde Staten van Groningen verzoekt om de windturbines voor het windpark tijdelijk te bestemmen en heeft het ministerie van I&M verzocht om de windturbines tijdelijk te bestemmen door gebruikmaking van de Crisis- en Herstelwet. Naar verwachting wordt deze mogelijkheid via de 11 ^e tranche van de Crisis- en Herstel-	Het past binnen het voornemen van het Ministerie van Economische Zaken om voor windturbineparken te werken met een tijdelijke bestemming tot 30 jaar. Gekeken wordt of het tijdelijk bestemmen van windturbineparken mogelijk kan worden gemaakt, al dan niet via de Crisis- en Herstelwet.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	wet geregeld, inwerkingtreding is in de loop van dit jaar voorzien.		
d.	Gedeputeerde Staten van Groningen verzoekt om in overleg met de betrokken gemeenten en omwonenden een gebiedsfonds in werking te stellen gericht op de inwoners van de provincie Drenthe én Groningen, in het bijzonder de gemeente Stadskanaal.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt f en g.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
e.	Gedeputeerde Staten van Groningen vraagt om aandacht voor het ontbreken van een cumulatietoets waarbij de effecten van het windpark in samenhang beoordeeld worden, zodat bepaald kan worden of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening en een goed woon- en leefklimaat.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt k.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
f.	Gedeputeerde Staten van Groningen geeft aan dat een duidelijke uitleg en motivering waarom, en op welke punten het door de Provincie Drenthe geformuleerde beleid niet (volledig) wordt gevolgd, met name op het punt van de landschappelijke inpassing van de windturbines ontbreekt en verzoeken om de uitleg en motivering toe te voegen en toepassing te geven aan de Gebiedsvisie Windenergie van de Provincie Drenthe.	In het ontwerp inpassingsplan is aangegeven waar en waarom het inpassingsplan afwijkt van de Gebiedsvisie windenergie.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
Vooroverlegreactie 4			
a.	De gemeente Aa en Hunze deelt de opvatting van de gemeente Borger-Odoorn zoals verwoord in de brief van	In de brief van 12 oktober 2015 van de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer is het standpunt gemotiveerd	Het inpassingsplan wordt niet aangepast

	de gemeente Borger – Odoorn aan minister Kamp ¹ . De wettelijke bevoegdheid tot het uitvoeren van de rijkscoördinatieregeling voor de plannen in Borger-Odoorn en Aa en Hunze ligt niet bij de Minister maar bij het provinciaal bestuur van Drenthe. De gemeente zal de rechtmatigheid van de procedure laten vaststellen in een civielrechtelijk geding als minister Kamp voornemens blijft om een rijksinpassingsplan vast te stellen.	uiteengezet waarom het windpark DDMOM onder de RCR valt. In de brief van 9 november 2015 van de minister van Economische Zaken aan de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn is dit standpunt (nogmaals) verwoord.	naar aanleiding van deze reactie.
b	Vanaf 2011 is door de gemeente gepleit voor het creëren van draagvlak. Naar het oordeel van de gemeente Aa en Hunze heeft het niet in gesprek gaan van de minister met inwoners over aantallen windturbines, situering en financiële compensatie geleid tot de huidige onvrede over de thans voorliggende plannen van initiatiefnemers.	Vanaf het begin van de procedure heeft er overleg plaatsgevonden tussen het Rijk, de provincie Drenthe, de betrokken gemeenten, waaronder de gemeente Aa en Hunze en de initiatiefnemers van het windpark, zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau. In het bestuurlijk overleg is de voortgang van het project, de informatievoorziening en gebiedsontwikkeling/ participatie regelmatig aan de orde geweest. In het najaar 2014 / begin 2015 zijn er diverse overleggen geweest waaraan uw gemeente heeft deelgenomen om te komen tot het voorkeursalternatief van het windpark. Het Ministerie van Economische Zaken en de initiatiefnemers van het windpark hebben na overleg met de provincie Drenthe de afgelopen jaren onder meer diverse informatie bijeenkomsten georganiseerd om de omwonenden te informeren over het wind-	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

¹¹ Brief van de gemeente Borger–Odoorn aan minister Kamp, dd. 9 juli 2015, kenmerk 15.17557

		park. Dit is onder andere beschreven in de brief van 12 oktober 2015 van de minister van Economische Zaken aan de Tweede Kamer.	
c	De gemeente Aa en Hunze verzoekt om inzicht te geven in de afweging die destijds is gemaakt met betrekking tot het honoreren van de toepassing van de rijkscoördinatierегeling, ruim voordat er een ruimtelijk kader was om een goede afweging te kunnen maken; en om daarvan de documentatie de gemeente toe te laten komen.	De minister van EZ heeft na het beoordelen van de meldingen de initiatiefnemers geantwoord in de brief van 7 november 2011 aan Windunie Development B.V. en de brieven van 8 juli 2010 aan Raedthuys Windenergie B.V. en Duurzame Energieproductie Exloërmond. Over het windpark is vanaf het begin met de betrokken gemeenten, waaronder de gemeente Aa en Hunze overleg geweest (in ieder geval vanaf de melding voor het initiatief in de gemeente /Aa en Hunze).	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
d	Minister Verhagen heeft per brief aangegeven dat de Rijkscoördinatierегeling van toepassing is en dat initiatiefnemers verantwoordelijk zijn voor het verkrijgen van draagvlak. Voor het windpark is geen draagvlak (draagvlakonderzoek, Enneüs, eind 2014). De initiatiefnemers hebben openlijk aangegeven dat ze er niet in geslaagd zijn draagvlak te verwerven. De gemeente Aa en Hunze lijkt het dan ook logisch dat hier vervolg aangegeven wordt en dat de werkzaamheden in het kader van de rijkscoördinatierегeling beëindigd worden. De gemeente Aa en Hunze vraagt om aan te geven waarom de Minister dit uit eigen beweging nog niet heeft gedaan.	In zijn brief van 7 november 2011 heeft minister Verhagen aangegeven, dat de initiatiefnemers in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het verkrijgen van draagvlak voor het project in de regio. Over de RCR en de verantwoordelijkheidsverdeling heeft de minister van Economische Zaken op 10 maart 2014 een brief gestuurd aan de gemeenten Aa en Hunze en Borger-Odoorn Naar aanleiding van de verkenning zal worden gewerkt aan een gebiedsversterkend pakket en zal de communicatie worden geïntensiveerd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

e	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat er wel draagvlak is voor een energietransitie door toepassing van een energiemix op basis van alternatieve energiebronnen, zoals zonne-energie en bio-energie in combinatie met een intensivering van energiebesparende maatregelen. De gemeente Aa en Hunze wil in dat geval nadrukkelijk geen windmolens binnen de grenzen van de gemeente.	Om in Nederland de doelstelling duurzame energie van 14% in 2020 te halen, zijn alle vormen van duurzame energie nodig. Om 6000 MW windenergie op Land in 2020 te realiseren zijn door het Rijk na overleg met de provincies in de Structuurvisie Windenergie op land (SvWOL) gebieden voor grootschalige windparken opgenomen. Het plangebied De Drentse Monden en Oostermoer is zo'n gebied. Binnen de vastgestelde doelstellingen met betrekking tot duurzame energie zijn meerdere initiatieven nodig, Deze sluiten elkaar niet uit, maar zijn allemaal nodig om de doelstelling te behalen. Daarnaast is ook energiebesparing onderdeel van de doelstelling. Voorliggend plan heeft betrekking op realisatie van het windpark.	
f	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat er geen sprake is van een externe gebiedscoördinator die zorgt voor een goede afweging van belangen van inwoners, initiatiefnemers en overheden, omdat de gebiedscoördinator niet het vertrouwen heeft van alle partijen en in het bijzonder van de inwoners. Daarnaast kunnen de bewoners van het plangebied niet meepraten over de keuze van de plaatsing, hoeveelheid en soort windmolens, waardoor de ruimte voor een vruchtbare dialoog op voorhand zeer beperkt, zo niet kansloos is.	De gebiedscoördinator voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer is aangesteld door provincie Drenthe, initiatiefnemers en de minister van Economische Zaken in samenspraak met betrokken gemeenten. De regio (provincie Drenthe, gemeenten en initiatiefnemers) heeft de aangestelde gebiedscoördinator voorgedragen. De gebiedscoördinator heeft de verkenning met betrekking tot communicatie, participatie en profijt afgerond. Op basis van deze verkenning zal het vervolgtraject met betrekking tot participatie en profijt worden vormgegeven. Hierover heeft op 10 december 2015 de minister van Economische Zaken een brief aan de Tweede Kamer gestuurd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

g.	Gemeente Aa en Hunze geeft aan dat de motie (33612, nr. 58) op 3 september j. is aangenomen waarin gesteld wordt dat de gebiedscoördinator ook aandacht moet besteden aan (nadeel)compensatie. Deze term is tot op heden door het ministerie van EZ en de initiatiefnemers nadrukkelijk vermeden.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt g en h.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
h.	Het gemeentebestuur van de gemeente Aa en Hunze is niet gekend bij de bepaling van de afspraak met betrekking tot 150 MW in het zoekgebied Aa en Hunze en Borger-Odoorn. Deze afspraak brengt met zich mee dat er ten opzichte van de Gebiedsvisie windenergie Drenthe, waarin 3 stergebieden zijn aangewezen die corresponderen met circa 120 MW maximaal. De gemeente verneemt graag de reden waarom in het kader van een zorgvuldige planvoorbereiding de gemeentebesturen niet bij de afspraak betrokken zijn.	Voor windenergie is met provincies een doelstelling van 6000 MW windenergie op land afgesproken (Rijk-IPO afspraken over 6000 MW windenergie op land). Om deze 6000 MW windenergie op land in 2020 te realiseren zijn door het Rijk na overleg met de provincies in de Structuurvisie Windenergie op land gebieden voor grootschalige windparken opgenomen. Het plangebied De Drentse Monden en Oostermoer is zo'n gebied. Binnen de afspraken Rijk - IPO heeft de provincie Drenthe zich gecommitteerd aan 285,5 MW windenergie op land. In het kader van deze opgave zijn bestuurlijke afspraken gemaakt. Via de provincie Drenthe zijn de gemeenten, waaronder de gemeente, Aa en Hunze betrokken bij de gemaakte bestuurlijke afspraken.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
i.	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat 50 windturbines met een hoogte tot 210,5 meter een windpark met een industrieel karakter is dat de woon-en leefomgeving onevenredig zwaar aantast. Het plan is in strijd met een goede ruimtelijke ordening.	In de Structuurvisie Windenergie op land is het plangebied De Drentse Monden en Oostermoer opgenomen als geschikt voor een windpark groter dan 100 MW. Uit het MER en het inpassingsplan volgt dat er met betrekking tot	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		de verschillende milieuaspecten waaronder geluid en slagschaduw aan de normen wordt voldaan. Ter plaatse van de woningen is er sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Er kan derhalve niet worden beweerd dat geen sprake is van een goede ruimtelijke ordening.	
j.	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat het gebied niet geschikt is voor windenergie door het windregime met windsnelheden van 4-4,5 m/s. Hierdoor moeten veel en uitzonderlijk grote windturbines gerealiseerd worden waardoor de ruimtelijke impact op het landschap en het woon- en leefklimaat extreem groot wordt. De gemeente vraagt waarom het principe van een goede ruimtelijke ordening ondergeschikt wordt gemaakt aan het economisch belang van de initiatiefnemers.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt d en 4 onder i.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
k.	De gemeente Aa en Hunze constateert dat het in de praktijk niet mogelijk is om windturbines op ruime afstanden (ca. 1000 meter) van woningen te realiseren en geeft aan dat bij de aanwijzing van gebieden voor grootschalige windenergie in de SvWOL blijkbaar onvoldoende rekening wordt gehouden met het feit dat de verwevenheid van functies in het gebied groter is dan in de andere veel grootschaliger agrarische productielandschappen, zoals Flevopolder en de Noordoostpolder.	In de SvWol zijn 11 gebieden opgenomen die geschikt zijn voor windparken groter dan 100 MW. In het MER voor windpark DDMOM zijn in bijlage 1 de effecten op de gebieden die in Noord-Nederland geschikt zijn voor windenergie afgewogen. Uit deze analyse volgt dat alle afgewogen gebieden geschikt zijn voor windenergie. De windturbineposities zijn getoetst op milieuaspecten (o.a. geluid en slagschaduw) en voldoen aan de wettelijke normen. De effecten van de windturbines op de woningen zijn afgewogen en worden aanvaardbaar geacht. In andere gebieden in Nederland, zoals de Flevo- en Noordoost-	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		polder worden geen ruimere opstellingen gerealiseerd en worden geen grotere afstanden gehaald.	
l.	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat de komst van een windpark de ingezette krimp versterkt, doordat de belangrijkste vestigingsfactoren (rust, ruimte en landelijkheid) verloren gaan. Negatieve effecten op de instroom van nieuwe inwoners, bedrijven, recreatie en toerisme worden verwacht. De gemeente vraagt zich af hoe het ministerie van Economische zaken hiervoor gaat compenseren	Er is ons geen relatie bekend tussen de komst van het windpark windturbines en krimp. In het kader van de verkenning wordt gezamenlijk met partijen gewerkt aan een gebiedsversterkende agenda. De provincie Drenthe heeft hierin het voortouw.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
m.	De Rijksadviseur voor het landschap heeft in zijn advies aan de Minister d.d. 25 maart 2014 aangegeven dat de meest noordelijke structuurlijn als ruimtelijke drager voor windturbines het Gasselternijveensche Bos (Bos van Kruit) is. Ten noorden daarvan is naar zijn mening geen landschappelijke aanleiding te vinden om de turbines te ankeren vanwege de afwijkende structuur vanwege de afwijkende structuur en de te beperkte ruimte. Op grond van dit advies zou aldus op ruimtelijke gronden moeten worden afgezien van de lijnopstelling langs Nieuwediep. Door deze turbines toch mogelijk te maken ontstaat hier een probleem omdat de turbines op zeer korte afstand van de bebouwing komen te staan en dicht op elkaar worden geplaatst dan elders. De gemeente verzoekt om	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder j en n. Alle betrokken belangen alsmede het advies van de Rijksadviseur voor het Landschap zijn onderdeel geweest van de brede belangenafweging van het Rijk die heeft plaatsgevonden in het kader van dit inpassingsplan.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	aan te geven waarom ervoor gekozen is om af te wijken van het advies van de Rijksadviseur en de wettelijke grens zo nadrukkelijk op te zoeken. De gemeente ziet dat het ruimtelijke belang en het belang van de inwoners ondergeschikt is aan het economische belang van de initiatiefnemers		
n.	Door het opvolgen van het advies van de Rijksadviseur met betrekking tot de gekozen inrichtingsvariant is het gevolg dat meerdere bebouwingslinten worden ingesloten door een lijn met windturbines. De gemeente maakt vooral bezwaar tegen de lijnopstelling bij Drouwenermond. Het niet insluiten van bebouwingslinten is een belangrijk uitgangspunt geweest voor het opstellen van de Gebiedsvisie windenergie. De gemeente geeft aan dat het teleurstellend is om te moeten constateren dat daar geen rekening mee is gehouden in het voorontwerpplan.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt c.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
o.	De gemeente Aa en Hunze geeft aan dat het in strijd is met een goede ruimtelijke ordening om windturbines toe te staan met een maximale hoogte van 210,5 meter die vanaf tientallen kilometers zichtbaar zijn en daarmee de landschappelijke kwaliteiten van het gebied (rust, ruimte en openheid) geheel te niet doen.	Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het inpassingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Verwezen wordt naar hoofdstuk 9 van het MER. Rust, ruimte en openheid zijn onderdeel van deze beoordeling. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark De Drentse	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		Monden - Oostermoer op het landschap aanvaardbaar worden geacht.	
p.	De gemeente Aa en Hunze vindt het van ruimtelijk belang dat in een open gebied met zoveel interferentie één windturbine type wordt geplaatst om daarmee de negatieve visuele uitstraling niet onnodig te vergroten. De huidige bepalingen in de regels van het plan zijn niet toereikend en moeten worden toegespitst.	Op basis van de planregels moeten per lijnopstelling alle turbines dezelfde bandbreedte qua rotordiameter en bouwhoogte hebben en tevens dient de draairichting gelijk te zijn. Er is een aanpassing gedaan in de regels ten aanzien van de uiterlijke verschijningsvorm van de gondels per lijnopstelling, waardoor de turbines per lijnopstelling een gelijke uiterlijke verschijningsvorm zullen hebben. Tussen de lijnen mogen de turbines afwijken. Het effect van twee verschillende windturbine types is beperkt (zie onderstaande visualisatie en o.a. bijlage 8 paragraaf 6.2 van het visualisatierapport en paragraaf 9.4.2 van het MER) en de zichtbaarheid van de verschillen is gering. In het ontwerp inpassingsplan is hierover een beschrijving van de effecten opgenomen.	In de regels is een regeling opgenomen waardoor de uiterlijke verschijningsvorm van de gondels per lijnopstelling gelijk moet zijn.

q.	Voor een inhoudelijke reactie heeft de gemeente advies opgevraagd aan de Regionale uitvoeringsdienst (RUD).	Het RUD-advies is als vooroverleg reactie 9 toegevoegd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
r.	De gemeente Aa en Hunze vindt dat vooraf een onderzoek naar economische schade/planschade moet plaatsvinden met daarbij vooraf voostellen van compenserende maatregelen.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt h.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
s.	De gemeente Aa en Hunze geeft met betrekking tot de economische uitvoerbaarheid aan dat de SDE+-subsidie met onzekerheden omkleed is.	Windpark De Drentse Monden - Oostermoer komt in aanmerking voor SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie) subsidie. Dit is een instrument van de Rijksoverheid om de opwekking van duurzame energie te stimuleren. Het is een subsidie die voor diverse vormen van duurzame energie beschikbaar is. Op het moment dat de vergunningen definitief zijn, kan deze subsidie worden aangevraagd door de initiatiefnemers. In de voorliggende	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

		besluitvorming speelt de toekenning van subsidie dan ook geen rol, behoudens in het kader van de economische haalbaarheid. Het uiteindelijke subsidiebedrag is nog niet bekend en is onder andere afhankelijk van het op het moment van indienen van de subsidie aanvraag geldende subsidie regime en de elektriciteitsprijs. In de subsidiebeschikking wordt een zogenaamd basisbedrag vastgesteld voor de gehele looptijd (15 jaar) van de beschikking. De uiteindelijk uit te keren subsidie is gelijk aan het basisbedrag minus de inkomsten uit de verkoop van elektriciteit. Omdat de elektriciteitsprijs van jaar tot jaar kan verschillen, zal ook de subsidie van jaar tot jaar verschillen. De afgelopen jaren is er met name voor de toepassing van windenergie in landinwaarts gelegen gebieden waar wat minder wind is dan aan de kust veel innovatie geweest in windturbine technologie. Deze innovatie houdt in dat de beschikbare wind energetisch en financieel steeds efficiënter wordt omgezet in elektriciteit. De innovatie heeft met name plaatsgevonden bij turbines met een generatorvermogen van circa 3 MW. Voor een optimale energieopbrengst, en met het oog op energieproductie met een zo laag mogelijke kostprijs per MWh, is het belangrijk om windturbines te kiezen die passen bij het windaanbod in dit gebied. Dat betekent voor het gebied De Drentse Monden – Oostermeer:	

		grote rotoren op hoge ashoogte, met een relatief kleine generator. In zijn brief van 9 oktober 2015 aan de Tweede Kamer heeft de minister van Economische Zaken aangegeven dat het budget voor SDE+ wordt opgehoogd van circa 4 miljard in 2015 naar 8 miljard in 2016. Uitgaande van deze budgetverhoging constateert ook de Nationale Energieverkenning 2015 dat de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld geen belemmering zijn voor het behalen van de energiedoelstellingen in 2020.	
t.	De gemeente Aa en Hunze mist een passage over het storten van bijdragen in een windfonds t.b.v bewoners in het windgebied. Waarbij de gemeente aantekent dat de bedragen (0,40 tot 0,50 euro/MWh) die zijn genoemd voor de bovenwettelijke versterking van draagvlak, in de door de initiatiefnemers eenzijdig aangenomen gedragscode van de NWEA, volstrekt onvoldoende gevonden wordt om de inwoners in het plangebied te compenseren.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt g.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
u.	De gemeente Aa en Hunze mist in hoofdstuk 8 de economische gevolgen van de aantasting van (de ruimtelijke kwaliteit van) het landschap en de leefomgeving. De investeringen in de ruimtelijke kwaliteit van het landschap worden voor een groot deel teniet gedaan door de komst van een industrieel windpark.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie 4 onder punt I.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

v.	De gemeente Aa en Hunze verzoekt om de maatschappelijke inpassing inzichtelijk te maken en daarbij expliciet in te gaan op de legitimiteitsvraag en specifiek aan te geven op welke wijze de sociaal-economische belangen van het gebied en zijn inwoners zijn afgewogen tegen het belang van duurzame energieproductie waarbij op voorhand bekend was dat de ruimtelijke impact van een windpark op de woon- en leefomgeving enorm groot is. Een dergelijke afweging moet in een veel bredere context worden afgewogen dan nu is gebeurd in het milieueffectrapport. Maatschappelijke uitvoerbaarheid impliceert ook een grote betrokkenheid van omwonenden bij de planvorming en de aanwezigheid van draagvlak in het algemeen.	In het kader van de maatschappelijke uitvoerbaarheid heeft een bredere afweging plaatsgevonden bij de totstandkoming van de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, de Structuurvisie Windenergie op Land en het Energieakkoord. De belangen van omwonenden worden conform de wettelijke inspraakprocedures betrokken bij het plan.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

Vooroverlegreactie 5			
a.	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Borger-Odoorn hebben per brief ² met bijbehorende memo ³ aan Minister Kamp met redenen omkleed kenbaar gemaakt dat de rijkscoördinatierегeling niet van toepassing is en dat de Minister niet het bevoegd gezag is voor het vaststellen van het inpassingsplan voor de betreffende windparken, maar dat dit het provinciaal bestuur van Drenthe is. De brief ⁴ waarin Minister Kamp als reactie aangeeft dat hij om hem moverende redenen wel degelijk bevoegd is tot uitvoering van de rijkscoördinatierегeling, heeft de opvatting van de gemeente niet doen wijzigen. Dit wordt gesteund in een tweede memo ⁵ . De gemeente Borger-Odoorn blijft van mening dat de Minister niet het bevoegde gezag is.	De minister van Economische Zaken heeft als standpunt dat de RCR van toepassing is op windpark De Drentse Monden en Oostermoer. Dat heeft de minister van Economische Zaken verwoord in diverse brieven, waaronder de brief van 2 september 2015 aan de gemeente Borger-Odoorn. Voor de reactie wordt verder verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder a.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	De gemeente Borger-Odoorn is van oordeel dat de gemeente bevoegd gezag is voor het Besluit MER voor zover het deel van het windpark dat op het grondgebied van de gemeente ligt. Het Besluit MER had dus slechts door de gemeente als wettelijk bevoegd gezag in eventuele samenspraak met de initiatiefnemers en het ministerie kunnen worden opgesteld. Omdat het bij een Be-	Artikel 14.4b Wet milieubeheer bepaalt dat er één gecombineerd plan- en besluit-MER moet worden opgesteld ingeval terzake van een activiteit tegelijkertijd een besluit en een plan worden voorbereid en dat plan uitsluitend wordt voorbereid met het oog op de inpassing van die activiteit in dat plan. Voor het windpark De Drentse Monden en Oostermoer wordt een inpassingsplan opgesteld en zijn meerdere uitvoeringsbesluiten nodig.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

² Brief Burgemeester en Wethouders van Borger-Odoorn aan Minister Kamp d.d. 9 juli 2015, kenmerk 15.17557

³ Memo mr. Veltman, d.d. 30 juni 2015

⁴ Brief Minister Kamp d.d. 2 september 2015, kenmerk 15117668

⁵ Memo mr. Veltman d.d. 11 september 2015

	sluitMER gaat om detailaangelegenheden voor wat betreft de situering en plaatsing van de windturbines, had de gemeente daarin de noodzakelijke input kunnen geven, hetgeen niet is gebeurd. De gemeente stelt de wettelijke juistheid van het gecombineerde Plan- en Besluit MER ter discussie.	Het MER voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer moet dus een combinatie-MER zijn. Als bevoegd gezag voor en opsteller van het inpassingsplan zijn de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu gezamenlijk verantwoordelijk voor het opstellen van het plan-MER. Dat in dit geval sprake is van een combinatie-MER maakt dat niet anders. De gemeente Borger-Odoorn is van oordeel dat zij het bevoegd gezag is voor het deel van het combinatie-MER dat het besluit (of project)-MER genoemd wordt. Dat is slechts het geval indien en voor zover het de bevoegdheid betreft om te beslissen op de aanvraag voor een uitvoeringsbesluit waar het MER aan ten grondslag wordt gelegd. In de voorbereiding op de besluitvorming van de uitvoeringsbesluiten is de gemeente voldoende in de gelegenheid geweest om het besluit MER deel te beoordelen. Omdat sprake is van meerdere besluiten waaronder het inpassingsplan, is met toepassing van de RCR de Minister van EZ coördinerend. De ministers van EZ en van IenM zijn gezamenlijk bevoegd gezag voor het m.e.r –plichtige inpassingsplan. De initiatiefnemer van de activiteit is verantwoordelijk voor het opstellen van het besluit-MER.	

c.	De gemeente Borger-Odoorn is uitsluitend procedureel ingegaan op het inpassingsplan en ziet af van een inhoudelijke reactie op het inpassingsplan en het MER.	Deze reactie wordt voor kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
Vooroverlegreactie 6			
a.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat het windpark vanwege de situering langs de gehele lengte van de gemeentegrens sterk negatieve invloed heeft op het woon-werk- en leefklimaat in de gemeente.	In de SvWOL is het plangebied van windpark De Drentse Monden en Oostermoer opgenomen als geschikt voor een windpark groter dan 100 MW. In het MER en inpassingsplan van windpark DDMOM heeft een afweging van de alternatieven plaatsgevonden. De milieueffecten, zoals geluid en slagschaduw voldoen aan de wettelijke normen en de landschappelijke effecten worden aanvaardbaar geacht.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat het windpark vanwege de massaliteit en de hoogte, afbreuk doet aan de kwaliteiten ruimte en rust die essentieel zijn om landelijk te kunnen wonen. De industriële uitstraling van de windturbines en de geluidbelasting, slagschaduw en onrustig aanzien tasten de leefbaarheid in het gebied aan. In het MER is hier onvoldoende aandacht voor.	Bij de totstandkoming van de windturbineopstelling die in het inpassingsplan is opgenomen, is de landschappelijke uitstraling van het windpark uitgebreid beoordeeld. Verwezen wordt naar hoofdstuk 9 van het MER. De kwaliteiten rust en ruimte zijn onderdeel van deze beoordeling. Deze beoordeling heeft mede geleid tot de nu gekozen windturbineopstelling, waarbij de effecten van Windpark De Drentse Monden en Oostermoer op het landschap aanvaardbaar worden geacht.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
c.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de windturbines om onduidelijke redenen zo dicht mogelijk tegen de	In de SvWOL is het plangebied windpark DDMOM opgenomen als geschikt voor een windpark groter dan 100 MW. In het kader	Het inpassingsplan wordt niet aangepast

	dichtbevolkte gemeentegrens van Stadskanaal worden geplaatst, zonder dat de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen daar enige invloed op hebben kunnen uitoefenen.	van de ruimtelijke inpassing van WP DDMOM is getrechterd van varianten van 420-600 MW naar 150 MW. Bij de variant van 150 MW is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de afstand van de windturbines tot woningen, met inbegrip van de woningen in Stadskanaal. Het VKA voldoet bij de gemeentegrens Stadskanaal ruimschoots aan de criteria van geluid en slagschaduw. De gemeente Stadskanaal is ambtelijk en bestuurlijk sinds de zomer 2014 betrokken in de overleggen.	naar aanleiding van deze reactie.
d.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de komst van vijftig windturbines afbreuk doet aan de inspanningen van diverse overheidsinstanties om de regionale arbeidsmarkt nieuwe impulsen te geven. Het windpark zorgt voor een terugloop van de bevolking wat negatieve consequenties heeft voor het midden- en kleinbedrijf.	Het windpark DDMOM is (mede) voortgekomen uit initiatieven van ondernemers binnen de regio Stadskanaal in de provincie Drenthe. Deze ondernemers willen forse investeringen doen in de realisatie van het windpark. Deze investering komen (mede) ten goede aan de lokale economie en werkgelegenheid. Ook het rendement van het windpark DDMOM kan (mede) ten goede komen aan de lokale economie. Er wordt door partijen gewerkt aan een gebiedsversterkende agenda waarbij de provincie Drenthe het voortouw heeft. Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt I.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
e.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de windturbines vanwege de industriële uitstraling negatieve gevolgen hebben voor de recreatiesector. De opgenomen analyse in het MER is te algemeen en gaat voorbij aan de specifieke eigenschappen van het gebied, zoals de	Er zijn in dermate beperkte mate toeristische voorzieningen in het plangebied aanwezig dat de mogelijke effecten van het windpark daarop niet nader in het MER zijn onderzocht.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	barrière die de windturbines vormen tussen de Hondsrug en Westerwolde.		
f.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de komst van de windparken de krimp in het gebied versterken, doordat de belangrijkste vestigingsfactoren voor het gebied verdwijnen. Door het afnemen van de instroom van nieuwe bewoners, zullen ook bedrijven zich terugtrekken.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt I.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
g.	De gemeente Stadskanaal geeft, o.a op basis van het uitgevoerde draagvlakonderzoek, aan dat de communicatie over het windpark volledig tekort is geschoten. Bij bevolking en ondernemers is geen draagvlak voor de windparken.	In het bestuurlijk overleg is de voortgang van het project, informatievoorziening en gebiedsontwikkeling/ participatie regelmatig aan de orde geweest. In het najaar 2014/ begin 2015 zijn er diverse overleggen geweest waaraan uw gemeente heeft deelgenomen om te komen tot het voorkeursalternatief van het windpark. Daarnaast zijn er diverse informatiebijeenkomsten in het gebied gehouden om de omwonenden te informeren over het windpark en omwonenden zijn via huis aan huis bladen geïnformeerd. Voor de besluitvorming worden de wettelijke inspraakprocedures gevolgd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
h.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat ze de doelen onderschrijft die gesteld zijn in het Energieakkoord. Een grootschalige opstelling van zonnepanelen op Drents grondgebied, maar ook in de gemeente Stadskanaal kan worden overwogen als volwaardig alternatief waarvoor	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt e.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

	wel draagvlak is. De gemeente is bereid hieraan actief medewerking te verlenen en locaties beschikbaar te stellen. Windturbines die relatief veel overlast veroorzaken kunnen vervangen worden door zonnepanelen, waardoor tevens invulling gegeven kan worden aan de motie van Albert de Vries ten aanzien van de situatie in Drouwenermond.		
i.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat er sprake is van meerdere productie-installaties, waarop de rijkscoördinatie-regeling niet van toepassing is. De gemeente verzoekt de procedure aan te passen en de verantwoordelijkheid bij de lagere overheid te leggen.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt a.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
j.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat het inpassingsplan geen beschrijving, overeenkomstig het Besluit ruimtelijke ordening, bevat over de wijze waarop burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het inpassingsplan zijn betrokken. In de toelichting wordt niet aangetoond dat het plan maatschappelijk uitvoerbaar is.	De toelichting is aangepast in die zin, dat een passage over maatschappelijke uitvoerbaarheid toegevoegd is.	Maatschappelijke uitvoerbaarheid is toegevoegd aan hoofdstuk 9
k.	De gemeente Stadskanaal geeft dat het niet duidelijk is hoe tot de belangenafweging, zoals genoemd in het hoofdstuk beleid, is gekomen en op welke wijze rekening is gehouden met de belangen van bewoners in het gebied.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt b.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

l.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de economische uitvoerbaarheid niet is aangetoond, doordat een financiële raming van kosten en baten ontbreekt. De verwijzing naar een, nog niet toegekende, subsidie is niet voldoende.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt s.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
m.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat een inventarisatie van de te verwachten planschade ontbreekt. Als gevolg van zware transporten, de aanleg van windturbines en bijkomende zaken, voorziet de gemeente schade aan infrastructuur en landschap.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt h.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
n.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de economische uitvoerbaarheid zich niet dient te beperken tot de business-case van de windparken in enge zin. De economische consequenties voor het krimpgebied dienen eveneens in beeld gebracht te worden.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 4 onder punt l en naar bijlage 4 van het MER waarin de economische effecten beschreven zijn.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
o.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de effecten van de windturbines voor de gezondheid niet zijn aangetoond en dat niet is aangetoond wat de cumulerende effecten op de leefbaarheid en de gezondheid zijn	In het MER zijn alle relevante effecten beschreven, zo ook geluidhinder, de effecten van slagschaduw en de visuele hinder. Effecten zijn, waar mogelijk, kwantitatief of meetbaar en ook op kaart in beeld gebracht. Bovendien is, conform het advies van de Commissie m.e.r., aandacht besteed aan milieubelasting onder de wettelijke normen. De vertaling van de genoemde effecten naar gevolgen voor de gezondheid van omwonenden is onderwerp van discussie. Gezondheidseffecten, zoals slaapverstoring, worden niet alleen bepaald door geluidhinder, slagschaduw en visuele hinder, maar ook bijvoorbeeld door de mate van betrok-	Volledigheidshalve is er een paragraaf gezondheid toegevoegd aan het inpassingsplan.

		kenheid, financieel voor- of nadeel bij de turbines en de houding ten opzichte van duurzaamheid en landschap. Een eenduidige relatie tussen gezondheid en windturbines is vooralsnog niet wetenschappelijk vastgesteld. Bovendien zijn, zoals eerder gezegd, alle relevante effecten, ook onder de norm, goed beschreven. Het ontbreken van een cumulatieve beschrijving van gezondheidseffecten zoals de gemeente Stadskanaal vraagt, vormt daarom geen omissie. Dit standpunt wordt onderschreven door de Commissie m.e.r.	
p.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de uitvoerbaarheid van het plan onvoldoende is onderbouwd, omdat niet is aangegeven hoe voor het kabeltracé wordt omgegaan met de (eventueel) aanwezige bodemverontreiniging op de gronden van het Mercurius Business Park/voormalig Phillipsterrein. Door het opnemen van de dubbelbestemming worden de werkzaamheden voor de sanering en herinrichting van het terrein belemmerd. De gemeente Stadskanaal verwacht hiervoor schadeloos te worden gesteld. Tevens vraagt de gemeente zich af waarom de ontwikkeling niet in een eerder stadium is besproken.	De uitvoerbaarheid van het plan is niet in het geding, omdat bij het bekend zijn dan wel het aantreffen van verontreinigingen conform het bestaande beleid en regelgeving maatregelen getroffen kunnen worden. De sanering van het terrein ondervindt geen belemmering, doordat de sanering doorgang kan vinden na verlening van de omgevingsvergunning. De eigenaar kan in aanmerking komen voor planschade indien deze inderdaad belemmerd wordt. Aangezien het geen hoogspanningskabels betreft, zijn er geen planologische belemmeringen. Andere belemmeringen kunnen in de vorm van nadeelcompensatieregelingen vergoed worden, indien dat aan de orde is. De plankaart is reeds besproken in de projectgroep waarbij de gemeente Stadskanaal ambtelijk is vertegenwoordigd.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

q.	De gemeente Stadskanaal geeft aan dat de termijn van zes weken te kort is om het MER en de vertaling ervan naar de bestemmingsplanregeling te kunnen beoordelen en verzoekt om de reactietermijn te verlengen.	De gemeente Stadskanaal is in het voortraject ambtelijk betrokken bij het proces en heeft in dat kader reeds kennis kunnen nemen van het MER en het inpassingsplan. Voor de beoordeling zijn de wettelijke termijnen aangehouden en er is geen aanleiding gezien om deze te verlengen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
Vooroverlegreactie 7			
a.	Burgemeester en wethouders van de gemeente Haren zien op dit moment geen aanleiding om inhoudelijk te reageren op het voorontwerp-inpassingsplan.	De reactie is voor kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
Vooroverlegreactie 8			
a.	Het waterschap Hunze en Aa's heeft geen inhoudelijke opmerkingen op de stukken. Het belang van het watersysteem wordt hierin onderkend.	De reactie is voor kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	Als omwille van een juist functionerend watersysteem, er binnen de gebieden van het voorbereidingsbesluit, noodzakelijke aanpassingen gevraagd worden aan het watersysteem en hiervoor een omgevingsvergunning vereist is, verwacht het waterschap hierin geen beperkingen te ondervinden en vergunningen worden afgegeven in het algemeen belang van de waterhuishouding.	De reactie is voor kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

Vooroverlegreactie 9			
a.	De RUD geeft aan dat de gemeente het bevoegd gezag is voor het Besluit m.e.r., maar dat de gemeente niet als bevoegd gezag betrokken is geweest bij het nu voorliggende besluit-m.e.r.. Het gegeven dat het vrijwillige besluit-m.e.r. door de initiatiefnemers in samenspraak met het Rijk is opgesteld, maar niet door het eigenlijke bevoegd gezag is een groot gebrek, omdat het primaat in de m.e.r.-regelgeving ligt bij het bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning milieu (art. 8 Besluit milieueffectrapportage). Artikel 7.35 geeft aan dat de mogelijkheid bestaan om, als dat vanuit de door de m.e.r. gegenereerde informatie noodzakelijk is, toch eisen te stellen aan de uitvoering omwille van het milieu. Dit kan desnoods in afwijking van het eigenlijke toetsingskader van de aan de orde zijnde wet. Anders gezegd, als de gemeente als besluit-m.e.r.-bevoegd gezag tot het oordeel komt dat in de uitvoering niet gekozen behoort te worden tot een uitvoeringsvariant met molens in de zowel de voor-als achtertuin dat is dat het prerogatief van de gemeente, ook als voorliggende omgevingsvergunning strikt genomen niet over ruimtelijke keuzes gaat.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 5 onder punt b.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
b.	De RUD concludeert dat in de onderzochte “worst case” situaties, met het toepassen van mitigerende maatregelen, voor geluid en slagschaduw voldaan kan worden	De reactie ondersteunt het inpassingsplan.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van

	aan de regels zoals gesteld in het Activiteitenbesluit. Tevens wordt geconcludeerd dat ook voor grotere windturbines voldaan kan worden aan de regels zoals gesteld in het Activiteitenbesluit.		deze reactie.
c.	De RUD heeft het onderwerp externe veiligheid niet beoordeeld, omdat het niet beschikt over de GIS data	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt v.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
d.	In het MER ontbreekt voor het adres Zuidelijke Tweederdeweg 20 in Nieuw Buinen een bovengrondse propaantank met een inhoud van 20.000 liter.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt v.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
e.	Er wordt ingestemd met het MER waarin is aangegeven dat rekening gehouden moet worden met bodemverontreiniging. De nota "Werk van eigen Bodem 2014-2019 ontbreekt in het MER. Daarnaast moet in de aanlegfase rekening gehouden te worden met specifiek beleid van de betreffende gemeenten.	Voor de reactie wordt verwezen naar vooroverlegreactie nummer 2 onder punt z. Voor het overige wordt de reactie ter kennisgeving aangenomen.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.
f.	Er zijn geen aanvullende opmerkingen op de gehanteerde methodiek voor het onderzoek vermeden emissies. De productieberekeningen zijn niet nagerekend.	De reactie ondersteunt het inpassingsplan.	Het inpassingsplan wordt niet aangepast naar aanleiding van deze reactie.

